

Sygn. akt III AUa 222/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 czerwca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Gawda (spr.)
Sędziowie:	SA Barbara Hejwowska SO del. do SA Jacek Chaciński
Protokolant: protokolant sądowy Kinga Panasiuk-Garbacz	

po rozpoznaniu w dniu 23 czerwca 2016 r. w Lublinie

sprawy C. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

od wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu

z dnia 21 grudnia 2015 r. sygn. akt VI U 704/14

zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

Barbara Hejwowska Elżbieta Gawda Jacek Chaciński

III AUa 222/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 grudnia 2015 r. Sąd Okręgowy w Radomiu zmienił decyzję pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. i ustalił wnioskodawcy C. K. prawo do emerytury od dnia(...).

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach i rozważanych prawnych:

Wnioskodawca C. K. ur. dnia (...), złożył w dniu

15 maja 2014 r. do pozwanego organu rentowego wnioski o przyznanie prawa do emerytury. Zaskarżoną decyzją z dnia 22 maja 2014 r. pozwany przyjął za udowodnione na dzień 1 stycznia 1999 r. okresy składkowe i nieskładkowe w wymiarze 27 lat 1 miesiąc i 18 dni stwierdzając jednocześnie, że wnioskodawca nie udowodnił na dzień 1 stycznia 1999 r. wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Pozwany uznał staż pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 6 lat 9 miesięcy z tytułu zatrudnienia w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie (...) w R. od 1 marca 1976r. do 30 czerwca 1978 r. (1 rok 11 miesięcy) oraz w Miejskim Przedsiębiorstwie (...) w R. od 1 września 1982 r. do 30 czerwca 1987r. (4 lata 10 miesięcy).

C. K. w okresie od 1 września 1970 r. do 30 czerwca 1975 r. był zatrudniony jako tokarz w (...) Zakładach (...) im. gen. W. w R.. W dniu 1 września 1970 r. została zawarta umowa nr (...) o nauce zawodu i warunkach zatrudnienia młodocianego na stanowisku tokarza na okres do 31 sierpnia 1972 r. Po ukończeniu szkoły z dniem 16 czerwca 1972 r. skarżący został przeniesiony do pracy do Wydziału(...) na stanowisko tokarza. W okresie od 28 czerwca 1973 r. do 10 kwietnia 1975 r. odbywał zasadniczą służbę wojskową i ponownie został zatrudniony od 2 maja 1975 r. do 30 czerwca 1975 r. na stanowisku tokarza narzędziowego w Wydziale (...).

W Wydziale(...) wnioskodawca obrabiał bębny żeliwne, odlewy żeliwa na tokarce i regenerował części żeliwne oraz wykonywał narzędzia żeliwne „docieraki”. Otrzymywał nowe odlewy żeliwne do obróbki, a także regenerował i obrabiał stare np. zmieniał średnicę. W powyższym zakładzie była wykonywana produkcja broni i maszyn do szycia i do pisania. Wnioskodawca pracował przy bębnach żeliwnych o średnicy od 50 mm do 150 mm a stanowisko pracy, ze względu na duże zapylenie, było oddzielone szybą od pozostałej części Wydziału Narzędziowni. Był on narażony na szkodliwe odpady z żeliwa, wióry, pyły z żeliwa, opiłki i na płyn borowy używany przy chłodzeniu żeliwa. Pracował 8 godzin dziennie, na dwie zmiany. C. K. nie wykonywał obowiązków tokarza narzędziowego, nie pracował przy produkcji narzędzi z metalu, a tylko przy obróbce żeliwa. Otrzymywał dodatek za pracę w warunkach szkodliwych.

W aktach osobowych wnioskodawcy są rozbieżne dokumenty co do stanowiska pracy skarżącego: w podaniach o przyjęcie do pracy z 16 czerwca 1972 r. i drugiego bez daty (z adnotacją po wojsku) oraz w umowie o pracę z 2 maja 1975r. i w opinii z 12 czerwca 1976 r. jest wpisany zawód tokarz narzędziowy. C. K. zeznał, że podania te podpisywał ale nie wpisywał stanowiska tokarza narzędziowy. W angażu z 15 czerwca 1972 r. w kartach obiegowych z dat: 24 kwietnia 1973 r. i z 30 czerwca 1975 r. oraz w świadectwach pracy z 30 czerwca 1975 r. i z 6 maja 1980 r. jest adnotacja o zatrudnieniu w charakterze tokarza.

W okresie od 12 listopada 1979 r. do 12 listopada 1981 r. (2 lata) wnioskodawca pełnił służbę w Jednostce Wojskowej k/D. i wykonywał pracę kierowcy autobusu. Zajmował się przewozem osób do pracy i do szkoły autobusem J. z 52 miejscami siedzącymi.

Od 1 lipca 1987 r. do 31 października 1992 r. skarżący był zatrudniony w (...) Spółdzielni(...)w R. na stanowiskach mechanika i kierowcy. Z analizy akt osobowych wynika, że przełożony wnioskodawcy W. K. (1) zaproponował mu pracę w charakterze kierowcy z tym, że na początku, na okres przejściowy, pracę w Stacji Obsługi w zawodzie mechanika. Już z dniem 10 lipca 1987 r. powierzono skarżącemu obowiązki kierowcy w (...) w Zakładzie (...). Od 10 lipca 1987 r. wnioskodawca jeździł samochodami ciężarowymi: R. o tonażu 3850 kg, J. o ładowności od 8 do 16 ton i S. (6 ton). Latem woził owoce, a zimą kleje i amunicję myśliwską. Czasami, raz lub dwa razy w miesiącu, wnioskodawca jeździł (...) lub (...). W Spółdzielni w powyższym okresie było około 50-ciu samochodów, w tym samochodów ciężarowych o tonażu powyżej 3,5 tony około 40-45 tj. R., J. iK.a nadto jedna N. i pięć Ż..

Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu księgowości H. M. na okoliczność wykonywania przez skarżącego pracy kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Biegły w ustaleniach końcowych wskazał, że za okres sporny „z formalnego punktu widzenia” nie można ustalić o jakim tonażu samochodami jeździł wnioskodawca. Nie można też wykluczyć, że jeździł on samochodami powyżej 3,5 tony biorąc pod uwagę, że jego wynagrodzenie obejmowało także godziny nadliczbowe, godziny nocne, konwój, pracę w święta.

Sąd Okręgowy dał w pełni wiarę dokumentom zawartym w aktach osobowych, dokumentacji płacowej i swoje ustalenia oparł na zeznaniach świadków: W. K. (2), B. M. i W. K. (1), gdyż są spójne, obiektywne i korelują ze sobą wzajemnie.

Zeznania świadka A. M. nic do sprawy nie wniosły, gdyż świadek nie pamięta jakimi samochodami jeździł wnioskodawca.

W oparciu o poczynione ustalenia Sąd Okręgowy uwzględnił odwołanie, przywołując przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2015 roku, poz. 748) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43). W świetle art. 184 cyt. ustawy ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy spełniają łącznie następujące warunki legitymują się okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat mężczyzn, mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat dla mężczyzn oraz nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Stosownie zaś do treści § 4 cyt. rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn, ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W ocenie Sądu Okręgowego wnioskodawca spełnia następujące przesłanki: urodził się po 31 grudnia 1948r., ukończył 60 lat, nie jest członkiem OFE, legitymuje się ogólnym okresem zatrudnienia w ilości 27 lat 1 miesiąc i 18 dni. Ponadto okolicznością bezsporną, uwzględnioną przez organ rentowy, jest udokumentowany przez wnioskodawcę staż pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 6 lat i 9 miesięcy.

Oceniając poszczególne okresy zatrudnienia, Sąd Okręgowy zważył, że praca od 12 listopada 1979 r. do 12 listopada 1981 r. (2 lata), praca od 10 lipca 1987 r. do 31 października 1992 r. (5 lat 3 miesiące 22 dni) podlegają zaliczeniu do warunków szczególnych jako prace wymienione w Wykazie A Dziale VIII poz. 2, stanowiącym załącznik do cyt. rozporządzenia – praca kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony i kierowców autobusów o liczbie miejsc powyżej 15. Praca świadczona w okresie od 16 czerwca 1972 r. do 30 czerwca 1975 r. przez C. K. została wymieniona w wykazie A dziale III poz. 23 jako praca związana z wybijaniem, oczyszczaniem i wykańczaniem odlewów.

Bezsporne jest, że C. K. ukończył 60 lat, udowodnił wymagany staż pracy 27 lat 1 miesiąc i 18 dni na dzień 1 stycznia 1999 r. oraz udowodnił ponad 15 lat okresów pracy w warunkach szczególnych, łącznie 17 lat 17 dni (od 16 czerwca 1972 r. do 26 kwietnia 1973 r. – 10 miesięcy 11 dni, od 28 kwietnia 1973 r. do 10 kwietnia 1975 r. – 1 rok 11 miesięcy 14 dni, od 2 maja do 30 czerwca 1975 r. – 2 miesiące, od 2 sierpnia 1976 r. do 30 czerwca 1978 r. – 1 rok 11 miesięcy, od 12 listopada 1979 r. do 12 listopada 1981 r. – 2 lata, od 1 września 1982 r.

do 30 czerwca 1987 r. – 4 lata 10 miesięcy, od 10 lipca 1987 r. do 31 października 1992 r. – 5 lat 3 miesiące 22 dni). W powyższych okresach skarżący pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Z tych względów i na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję.

Apelację od powyższego wyroku złożył pozwany organ rentowy zaskarżając wyrok w całości i zarzucając:

- 1) naruszenie prawa materialnego tj. art. 184 w zw. z art. 32 cyt. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 4 cyt. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. poprzez nieuzasadnione uwzględnienie do pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia wnioskodawcy od 16 czerwca 1972 r. do 30 czerwca 1975 r. (wraz z odbywaniem służby wojskowej) w Zakładach (...) w R. oraz okresu od 10 lipca 1987 r. do 31 października 1992 r. w (...) Spółdzielni (...) w R.;
- 2) naruszenie przepisów prawa procesowego tj. sprzeczność ustaleń sądu z zebrany materiałem dowodowym.

Powołując powyższe zarzuty apelujący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Apelujący wywodził, że wnioskodawca a zakładach (...) był zatrudniony na stanowisku tokarza, zaś praca w tym charakterze nie jest zaliczana do prac w warunkach szczególnych. Wykonywane prace polegające na obrabianiu i regeneracji odlewów Sąd zaliczył do prac polegających na wybijaniu, oczyszczaniu i wykańczaniu odlewów, które wymienione są w wykazie A dziale III tj. w odlewniach staliwa, żeliwa, metali nieżelaznych i rur. Wnioskodawca nie pracował w odlewni ale na wydziale narzędziowni w dziale regeneracji przy obróbce elementów żeliwnych, wykonywaniu narzędzi żeliwnych, docieraków, regeneracji części żeliwnych i obróbce bębnow żeliwnych, które to prace nie były wykonywane w zakładach odlewniczych.

W okresie zatrudnienia w (...) Spółdzielni (...) w R. wnioskodawca, będąc kierowcą, jeździł różnymi samochodami a nie tylko samochodami ciężarowymi powyżej 3,5 tony. Obsługiwał też samochody marki (...) i (...). Z zeznań samego wnioskodawcy wynika, że samochodami ciężarowymi jeździł od stycznia 1988 r. W ocenie pozwanego wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 r. udowodnił okres pracy w warunkach szczególnych wynoszący 8 lat i 9 miesięcy, zatem nie nabył prawa do emerytury.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja organu rentowego jest zasadna. Sąd Okręgowy uznając, że wnioskodawca legitymuje się ponad 15-letnim okresem pracy w warunkach szczególnych, dokonał ustaleń sprzecznych z zebrany materiałem dowodowym.

Brak podstaw do przyjęcia, że w okresie zatrudnienia w zakładach (...) w R. tj. od 16 czerwca 1972 r. do 30 czerwca 1975 r., wnioskodawca wykonywał pracę w warunkach szczególnych. Skarżący był wówczas zatrudniony w charakterze tokarza i zajmował się regeneracją części żeliwnych tj. obróbką bębnow, obróbką żeliwa, wytwarzaniem narzędzi żeliwnych tj. docieraków, podkówek i gwintów. Rodzaj wykonywanych czynności opisał sam wnioskodawca jak i przesłuchani w sprawie świadkowie m.in. J. M. i M. A.. Prace wykonywane przez skarżącego (poza obróbką, czyli wykańczaniem odlewów) nie są zatem pracami w warunkach szczególnych, gdyż nie polegały na wybijaniu, oczyszczaniu i wykańczaniu odlewów – wykaz A dział III poz. 23, stanowiącym załącznik do cyt. rozporządzenia Rady

Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Wnioskodawca, jak sam zeznał, zajmował się zarówno obróbką odlewów jak również regenerację części żeliwnych i wytwarzaniem narzędzi. Nie wykonywał zatem stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prac wymienionych w wykazie A dziale III poz. 23.

Emerytura w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w warunkach szczególnych, jest przywilejem pracownika, narażonego na szybsze zużywanie się organizmu w związku wykonywaniem prac o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 32 ust. 2 cyt. ustawy). Przepisy dotyczące przyznawania emerytury muszą być zatem interpretowane ściśle. Tym samym nie każda praca wykonywana w warunkach szkodliwych dla zdrowia jest pracą w warunkach szczególnych, uprawniającą do skorzystania z prawa do emerytury a tylko ta, która jest wymieniona w cyt. rozporządzeniu.

Wykańczanie odlewów polega na oddzieleniu od odlewu układu wlewowego i nadlewów oraz usunięcie zalewek, naprawie wad, nadaniu materiałowi określonej struktury i własności (obróbka cieplna) oraz zabezpieczeniu antykorozyjnemu (patrz „Odlewnictwo” M. Perzyk, S. Waszkiewicz, M. Kaczorowski, A. Jopkiewicz Wydawnictwo Naukowo-Techniczne).

Przepisy rozporządzenia nie wymieniają prac polegających na regeneracji wyrobów żeliwnych czy też wytwarzaniu z odlewów gotowych produktów ale ściśle precyzują, że muszą to być prace polegające na wybijaniu, oczyszczaniu i wykańczaniu odlewów. Część czasu pracy skarżący poświęcał na obróbkę odlewów, czyli ich wykańczanie, ale oprócz tego wykonywał szereg innych prac niemieszczących się w katalogu prac w warunkach szczególnych tj. wytwarzał wyroby żeliwne a także regenerował i obrabiał stare np. zmieniał ich średnicę. Tym samym okresu pracy w zakładach (...), a tym samym odbywanej w tym okresie służby wojskowej, nie można zaliczyć do prac wykonywanych w warunkach szczególnych. Wyłączenie tego okresu zatrudnienia tj. 3 lat i 14 dni, powoduje, że wnioskodawca nie legitymuje się wymaganym 15-letnim okresem pracy w warunkach szczególnych – Sąd Okręgowy ustalił ten okres na 17 lat i 17 dni.

Kolejny zarzut pozwanego o bezpodstawnym zaliczeniu okresu pracy w (...) Spółdzielni (...)w R. w charakterze kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 oraz autobusu o liczbie miejsc powyżej 15 (wykaz A dział VIII poz. 2) jest, w ocenie Sądu Apelacyjnego, nietrafny. Zebrany w sprawie materiał dowodowy, w tym zeznania wnioskodawcy i świadków W. K. (2), B. M. oraz W. K. (1), pozwalają na ustalenie, że wnioskodawca wykonywał w/w prace. Obsługa mniejszych pojazdów tj. samochodów marki Ż. i N., miała charakter doraźny, zależny od potrzeb pracodawcy. Tym samym powyższy okres zatrudnienia prawidłowo został zaliczony do prac wykonywanych w warunkach szczególnych.

Bezasadnie Sąd Okręgowy uwzględnił okres pełnienia zawodowej służby wojskowej w Jednostce Wojskowej k/ D. od dnia 12 listopada 1979 r. do

12 listopada 1981 r. na stanowisku starszego kierowcy autobusu (zaświadczenie k. 9 akt kapitałowych). W tym okresie wnioskodawca pełnił służbę wojskową, zatem nie pozostawał w stosunku pracy. W świetle § 1 ust. 1 cyt. rozporządzenia jego przepisy stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, zwanych dalej "wykazami". Odbywając służbę wojskową skarżący nie pozostawał w stosunku pracy, nie był zatem pracownikiem i ten okres nie podlega wliczeniu do pracy w warunkach szczególnych.

§ 10 ust. 2 cyt. rozporządzenia przewiduje możliwość nabycia prawa do emerytury przez żołnierza zawodowego, zwolnionego ze służby, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn

w czasie służby wojskowej bądź w czasie zatrudnienia wykonywanego po zwolnieniu z tej służby, bądź w ciągu 5 lat po zwolnieniu ze służby lub ustaniu zatrudnienia i ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat tej służby. Uprawnienie to jest zatem wywodzone ze służby a nie stosunku pracy, co oznacza, że okresy pracy w warunkach szczególnych i okresy służby nie podlegają łącznemu sumowaniu.

Rację ma apelujący podnosząc zarzut naruszenia prawa materialnego tj. art. 184 ust. 1 pkt 1 cyt. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 4 ust. 1 pkt 3 cyt. rozporządzenia. Z przepisów powyższych wynika, że ubezpieczony ubiegający się o emeryturę winien wykazać 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Wnioskodawca przesłanki tej nie spełnia, zatem bezzasadnie Sąd Okręgowy ustalił prawo do emerytury.

Mając powyższe względy na uwadze Sąd Apelacyjny na mocy art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.